

NA STRÁŽ

Časopis věnovaný vnitřním otázkám československého vojska.

Vrátíme-li se rozdělení ...

V našem vojsku jsou dnes dva tábory oddělené od sebe otravnou atmosférou záští, podezřívavosti a zloby. Neutrální pásmo mezi oběma tábory je dosti úzké, neboť při našich zjitřelých nervech sa- ujsmáme ke stávajícímu pořádku dosti překotně, často ne zcela odův. diěně buď stanovisko kladné anebo záporné. Na místo mužné a svědomité kritiky stouplly fixní ideje, hečkování a úbava. Pečátek vši kritiky, autokritika, leckde vymizela úplaš. Nespokojenost tou situací, ve které jsme se ocitli, jsme všichni, ale u mnohých pří- družuje se k nespokojenosti zavlněná trapným našim postavením, do něhož nás vehnaly vnější okolnosti, jistě nespoko- jenost poměry uválit vojska. V některé čisté duši nakupily se mraky zatřpklosti skoro nesmířitelné.

Představte si, že se takto rozdělení vrátíme do vlasti a že d. ma začne to veliké vyrovnávání a souzení mezi legio- náři z Ruska! Nenastane-li skutečně hl- boký přelom ve smýšlení již zde, dá se čekat, že se mezi příslušníky ruských legií doma, před očima užaslých našca spolu- občanů, kteří v nás vidí obradu a pevnější zákad pro státní život, rozpoutá vášnivý boj. Naše valitá spery se budou přetřásat v n. v. nách, bude se o nich snad rozho- duvat i před vojenskými soudy! Je-li pravda, že jsme my Z. rovem a sibiřskou anabáň nejvíce přispěli k v. d. bytí poli- tické naší samostatnosti — táží se Vás, bratři, jaké kladné hodnoty mravní, so- ciální i státní můžeme při této roz- dělenosti v nejbližším budoucnu přinésti národu, jehož samostatný státní život je dosud v plenkách? Že žádné? Nikoliv, méně než-li žádné. Přineseme domů jen hodnoty záporné, zhubíme jen mraky stranických bojů na úkor výstavby re- publiky. Ztělesňovali-li dosud legionáři francouzští a italské jednotu a sílu státu,

přispěli bychom my, alespoň z počátku, jen k jeho rozháranosti a slabosti.

My, kteří jsme za pět let války prožili vše, než-li bychom v jiných dobách pro- žili za celý život, my, v nichž živý ohla- sem zaznívá strop sociálního citění, by- chom jako celek niterně spojený pro mladenou republiku známe all silný prvek opalující a pokrokový. Srovnajte jen naše poslání s historickým významem celé mladá ruské inteligence, která se před sto lety po odchodu Napoleona vrátila z Francie, kolébky evropské revoluce: tito lidé, ruští děkabristé, představují první svítání na temném obzoru ruského abso- lutismu a v jejich šlépějích dale pak šli ruští buditelé po celé století. Myšlím, že i nám by mohla připadnout úloha prů- kopníků nového života v republice, neboť není možné, aby se ta suma na- pjetého myšlení v našich tipuších biz- sledně ztratila. Ve světě se ne. trácí žádná energie, nejméně pak energie vytvořená lidskými mozky.

Ale vrátíme-li se rozdělení?

Přál bych si, aby se každý bratr nad touto otázkou aspoň jeden večer upřímně zamysll. Vim, že nervy našeho vojaka jsou přepjaté a že klidné myšlení v dnešních poměrech vyžaduje sílu, dici- plinovanou vůli. Ale neodpoví-li nám rozum mnohou tu naši palčvou otázku, nezbyvá nám ještě trochu toho cítu, jenž nás tak dlouho spejeval, abychom našli výhledisko z labyrintu nevolí a záští, v němž se potácíme?

Či je už pozdě?

Židám všachny bratry, kteří věří, že ješ. e před návratem domů kritikou přile- věčnou a rezumnými návrhy můžeme přispět ku zolení našeho vojska, aby mi pomáhali ve vedení listu, jehož redakci jsem právě převzal.

J. Fr. D.

Z dopisů vojáků.

Podmínky jednání *)

1. Není přípustno uplatňování stranických zájmů.

2. Jednání samo buď řízeno tak, aby odpovídalo zájmům celé armády a šlo k jejímu zcelení jehož si tak všichni přejeme.

3. Veškeré požadavky musí býti odůvodněny.

Požadavky, které byly předloženy posl. F. V. Krejčímu:

1. V zájmu částí irkutské a okolní posádky vzhledem k stávající nespokojenosti a k zamezení všech nepohod v dnešní těžké situaci trváme na uznání prozatímních zástupců vojska, kteří zároveň s poselstvem z vlasti a zdejšími vedoucími kruhy záležitosti urovnají na podkladě „Řádů a resolucí“.

2. Žádáme propuštění bývalých sjezdových delegátů a všech našich politických činitelů, vrácení jim práv dobrovolce v plném rozsahu a umožnění jim návratu ku svým částem.

3. Tisk musí být naprosto nestranným, odpovídajícím buď zájmům místním neb celonárodním. K činnosti jednotlivých stran politických je přípustna pouze informace. Při uveřejňování článků buďž dbáno jejich hodnoty a časového významu. Právo naznačovat členy redakce přísluší institucím vybudovaným na základě 1. bodu.

4. Soudní instituce musí být zbaveny veškerého cizího vlivu. Porotci nebo soudcové laici musí být voleni. Obžalovanému musí býti dano právo svobodné volby svého obhajce a možnost dovolati se předvedení svědků jím samým uvedených. Není přípustno, aby přestupky stejné skutkové povahy podléhaly stejnému trestu, nýbrž byly vyměřovány dle duševních schopností a stupně zodpovědnosti provinilců. (Čím větší zodpovědnost, tím větší trest.)

5. Trváme na dodržování příkazů vlády Československé republiky, „dodržování přísné neutrality ve vnitřních poměrech ruských“ a učinění předběžných opatření. (Stažení stráží od ruských věznic a státního majetku.)

*) Poznámka red. Dopis tento zaslal nám 20.-11. br. L. Pezlar ze 4. roty 2. pluku. Nechtě bratři přemýšlí o účelnosti kládaných zde požadavků, o jejich uskutečnění žádala část posádky, umístěné v kasárnách býv. 28. sibiřského střel. pluku. Většina těchto požadavků byla v našem listě již komentována. K bodu 4. přineseme úsudek odborníka příští. Laskavostí bra Pezlaru byly nám zapůjčeny některé dopisy, o nichž v předchozích číslech byla zmínka. Uveřejníme je — ať každý sám posoudí, co je na nich pravdy.

V začarovaném kruhu.*)

Bratře plnomocníku Českosl. rep. bliky.

Dovoluji si Vám jako občan téže republiky sdělit, že poslední Váš článek přirozeně vyvolal v širokých masách vojáků-občanů pravé rozhořčení. Já Vám odpovím článkem, který Vám pošlu a též redakci. Věřím, že redakce ho neuveřejní, jako dosud neuveřejnila 5 mých článků, které jsem psal v duchu nespokojenosti a organizace vševojskové a všonárodní. Proto, když redakce Turek a Roubal dnes rozhodují o duševní stránce mačeno lidu zde v Rusku, musíme psátí perem poněkud jiným.

Vzdor různým názorům nás socialistů na Vaše politické jednání považoval jsem Vás za dilem tu. Pamatujete se, že kdž opo lca socialistů Vás mnohokrát hleděla odstranit, hleděli jsme Vás zachránit. (Čelabinský sjezd std.) Dnes však již je dosti komedie. Ne máme tedy peněz na loď. Já Vám povím, kde můžeme tedy peníze dostat. Ostaťně pišj též soudr. Krejčímu. Nchte si z redakce předčísti moje neuveřejněné články. Nyni budu psátí a jednatí podle toho, jaké jsou direktivy z vlasti.

S pozdravem

Ferdinand Punčochář,

soc.-dem. organisátor na Kolínsku.

V 262. čísle „ČSD“ ze dne 9. listopadu t. r. plomocník Československé republiky v Rusku Bohdan Pavlů v článku „Co je s dopravou domů?“ rozepiňuje se dnes s cynickým klidem o nemožnosti rychlé evakuace legionářů a občanů do vlasti. A jako hlavní argument překážky uvádí; nejsou peníze.“ — Že článek jeho vyvolal krajší rozhořčení v řadách vojska i občanů Československé republiky — netřeba uváděti. Konečně jak autora známe z jeho působnosti doma i zde v Rusku, věříme, že článek neb, i nic jiného než vypuštěný balonek k poznání nálady v našich řadách, aby se mohlo dále basirovat. Zatím co členové delegace jeden po druhém se ztrácejí „informovstí národ doma“, druhé oficiální hlavy jako „proščání“ napíší nám něco do památku. Začal to Medek a

*) Tento článek br. Punčochář zaslal jako odpověď na úvahu pol. plomocníka B. Pavlů v č. 262 ČSD do kanceláře pol. plomocníka i do redakce ČSD. Na žádost pol. plomocníka tento delší článek otiskujeme i s pravodným dopisem a s odpovědí pol. plomocníka B. Pavlů.

druzí křičejí v jeho vyšlapané cestičce dále. Já jsem dal své nu článku ná ev „V začarovaném kruhu“, ale mohl bych též dát hlavičku známého rladčeského lva bez zubů doktora Fořta „Ven z přitmi“ aneb českého p smaka spisovatele Horálka „Otvářejte okna“; všechny tři názvy jsou časové a přiléhavé na „proščani“ oficiosů, které zahajil Bohdan Pavlů. Však k věc. Stále se nám psalo v „Deníčku“, jak sp jenci jeví velký zájem o naši sibiřskou armádu a že dali k dispozici lodě a peníze abychom v dohledné době se dostali d mů — kde podle zpráv z našich domácích časopisů („Právo Lidu“ a „České Slov.“) se nás nemohou d čkati. Socialistické strany v Československé republice, ženy a matky českosl. burcu, i veřejné míšal — přímo zcufale velají po našem návratu, zatím co jiné vrstvy také Čechoslováků pracují, aby naše armáda zde byla zadržena a dokonce s vojskem diktátora K lčaka probíla se k Denikinovi, aby nepropadly statky dra Kramáře na Krymu.

Proč jsme se dostali však na příklad do toho „začarovaného kruhu“. Vzpomeňme sobě, když naše armáda bojovala v Povolži. Nikdo nám neřikal, že musíme Kazan dobytí, ani spojenci si toho nepřáli. Však „samarasý sedlák“ chtěl bý i též sedlákem Kazaně a Nižního Novgorodu. Až jednou se budou probírat zápisky „gradonačalníka“ Samaru, (spatřili-li je však naši historikové doma) tak mnohý z nás vzpomene slov, která prošel dort r Kudela v přednášce o Těšinsku v sále 3. stř. pluku: „možná, že i nám doma budou vyčítati, co jsme dělali a co nedělali a co měli dělat“. Tehdy, kdy ještě jsme měli Ufu, měla se síla naše soustřediti na Samaru a na Saratov a dnes bychom nepřabovali ani „lodě“ ani ty „peníze“. Ale řekněme si to upřímně, spojenci ztrácejí dech v Archangelském zálivu, proto se tam stahly sily a tak jsme se nedostali ani na „lodě“ Archangelského zálivu ani k Denikinovi. Naše vyatoupení protibolševické vyvolalo vojensko-politický život v Sibiři, my však opějíce se slávou prvních dnů nevěsová i jsme pozornost občanskému strojitelstvu Sibiře — nemluvě již o národohospodářském budování (proto skoro nebudeme mít co říci) a tak se jí vinou jsme d li možnost, aby dílo Švece, Ušakovy, Maje ského a jirých diskreditovali lidé à la Lebedev, Kasatkin a jiní. Noustálé chližejí se po mínění „sojuz-

niků“ nás přibravilo o poslední sympatie všeho ruského národa. D es nás nemá rád ani dělník, „krestjanin“ ani „buržuj-komerciant“. Ve vojenském a snad i politickém směru jsme jakž takž zde ukázali svo i organizační schopnost, však v strojitelství občanského života jsme byli nerozhodní — šlihali jsme na všechny strany. V národohospodářském budování jsme Rusko a Sibiř hanobě — pravím hanobně — zklamali, ku škodě naší zde a Československé republiky. My měli možnost dáti dělníku, rolníku a obchodníku všechno. Draha byla v našich rukách, trhy japonské otevřené — my se ukázali neschopnými vystřihnouti to, po čem toužila celá Sibiř. — To diktantství „Jekatěrinburské palaty“ je přímo nic. Jiště dnes necháváme Amurskou oblast a jiná místa na pospas, aby až po bolševicích přijdou Němci, mohli pohledy přírodní hrabatí přímo rukama. Proto naše politika zde je v „začarovaném kruhu“ a my prožíváme a ještě budeme více prožívatí rok 1917, ve všech směrech — vojenském, politickém a také, což je hlavní, hospodářském. Zde je ta hlavní příčina proč nejsou peníze.

Říká se, že armáda naše svým podvihem zalomcovala celým světem. Tomu tak skutečně bylo, dnes však jsme opět v „přitmi“ — nám je potřeba se z toho přitmi dostatí ven. A zde prohlásím to, co se bude vzdor mému internacionálnímu smýšlení zdáti mnohým s calstům českosl. v naší armádě snad zprvu nepochopitelné. — Jest nesporné, že vítězstvím bolševismu v Rusku zvítězí, jak zde v Sibiři, tak i v Evropě Germanism a s ním tež nesmírné nebezpečí všemu Slovanstvu — tedy i nám Čechoslovákům. Němci zachvátí Rusko a Sibiř nejen politicko-vojensky, ale (a což hlavně kladu důraz) hospodářsko-průmyslově.

A víte co to znamená, dělníci? Zničení našeho domácího průmyslu a obchodu. Nezaměstnanost. To árny nebudou mít suroviny (a ty zde v Rusku a Sibiři jsou). Nebudou moci pracováti. A kdyby i suroviny byly, Němci zachvátí Rusko do svých drápů, a my nebudeme moci vyvážeti. Očť budou fabriky státí. Lid náš bude bez práce. Balkán a Rusko, t t hlavní cévy našeho života národohospodářského. Jak jsem prohlásil, kdybych slepě lpěl na svém internacionálním, řekl bych okřídlené slovo: „Rusko a Sibiř do bot!“ Já však jako socialista řeknu: Chcete-li, aby

Českosl. republika zkvétala a mchutněla politicky a hlavně hospodářsky, tož — vše pro Rusko. My Čechoslováci se musíme emancipovati ode všech vlivů, které přes naši spojnickou orientaci zachováváme a budovati pro další budoucnost Českoslov. republiky a hlavně na poli hospodářském — samostatně v rámci všeslovanském. Jedině tehdy budeme moci uspokojiti hlad, který by se jistě ještě více přiválil na nás doma. Otázka existence silného demokratického Ruska je otázka dělnická. To chápou Něm i, necháme to však my. Proto však je zapotřebí hodně uvažovati a hlasitě prohlásiti: „tvůrce okna“, necht přilide zdravý, svěží vzduch!

Aho více provětrání potřeba jak do našich hlav a řad, tak do sibiřských poměrů politicko-vojenských. Omské vídání krupy ukázaly svoji strojtelskou neschopnost. Armádu měly velkou a armádu tu neorganizovali bolševici ani jejich agítace, ale ločinnost a korupce ved ucích činitelů. Vezměte jen zdravotní odbor: to je úžas přímo, jak zde ruce banditů ve zlatých pohonech podlamovaly sílu armády a státního strojteltva ruského. My mlčeli, spojenci také mlčeli. J ště dnes není věc ztracena. Musí však přijít noví lidé. Jsem přesvědčen, že ti by se našli, jak u Rusů tak u nás. Ovšem organická práce by musela vejti přímo v krev a burcovati všchno. Hospodářský podvih by musel ná ledovati poli icko-vojenskou organizací. Řeknete, že vše je ztraceno? — Je to lež! Demokratické elementy Sibiře čekají; jen chopit se práce. Tím by se rabilo všechno najedaou, potom by byly peníze a lodí bychom nepctřebovali — protože cesta by byla volná a my bychom šli domů provázení blahřečením všeho národa. A v národohospodářském směru zachráněna by byla jak naše republika tak Rusko a tím bychom vyvrcholili své poslání na světovém kolbišti.

F. Pančochář.

Odpověď politického plnomocníka B. Pavlu.

K meritu článku bratra Pančocháře poznamenávám:

Obápu rozbeřdenost jeho tónu. Rozdíluje ho, jako rozdílují tisíce našich lidí, jako mrzí i mne, smutná fakta v článku uvedená. Bratr Pančochář v citovém affektu jest ovšem sváděn k nepravdělosti; rozdílění nad fakty obrací proti autorovi, který měl smutnou povinnost tato fakta otevřeně vojsku sdělit.

Nemáme dosti peněz na dopravu a hledáme je. Hledáme je zde na Sibiři, hledá je republika doma i v cizině a doufejme, že je najde. To jest otázka zahraničního úvěru a na našem vojsku jest, aby úkol vlády v tom směru oblehčovalo. Také naše hospodářské styky mají nám tento úkol usnadnit.

Br. Pančochář zde se obořil na naše bojování v Povolží. Šli jsme na Volhu v domnění, že prohlášení některých spojeneckých představitelů o brzké pomoci jsou správná. Stalo se tak za souhlasu sjezdu vojenských delegátů. Ale zmýlili jsme se všichni. Vedení tehdy zodpovědné může říci na svou omluvu, že záhy poznalo chybu a již v polovici srpna 1918 zahájilo kroky k nápravě, totiž k odchodu s beznadějně fronty za Ufu. Opatření tato ovšem z důvodů vojenských nemohla býti již tehdy široce publikována, již proto ne, že myšlenka ústupu působí na naše vojáky neblaze, ale základní dispozice k odchodu byly dány.

Co se týká má o potěšujících výsledků budování státního zřízení na Sibiři, souhlasím, že to nevypadá skvěle. Bratr Pančochář vytýká, že jsme nezasáhli hlouběji do vnitřního státního života sibiřského. Výtka tato děje se častěji, i se strany ruských lidí. Ale věc není tak jednoduchá: vždycky jsme si byli vědomi, že jsme na cizí půdě a proto byly nám dávány i sjezdem direktivy nemíchat se do ruských vnitřních věcí, ať si to Rusi dělají dobře nebo špatně. Sjezd na př. káral, že náš člověk vedl správu Kurganu, třeba že tamější zkušenosti byly dobré, a výkonný výbor byl nucen chtět — nechtět vůli sjezdu se podřidit, ačkoli upozorňoval na nevýhody takové „neutrality“. Dnes je pozdě litovati toho, co se nestalo před rokem, a není snadno napravovati vleké chyby, i když se tak stalo na základě usnesení představitelů vojska. Na to upozorňuji: stala-li se chyba, a chyba se stala, je to chyba kolektivní. Učili jsme se všichni, jeden víc, druhý méně. A na to se nesmí také zapomínat: tak úplně pasivní v budování státního života ve východním Rusku jsme nebyli, ale také nebyli jsme to jen my, kdož zde pracovali. A často, co jedni stvořili, druzí zbořili! Takový už je světa běh.

(Dokonč)

Po odjezdu bra podpor. Turka byla mi dočasně svěřena redakce týdeníku „Na Stráž“, kterou mním vésti v duchu daných mně direktiv shodujících se v podstatě s mým přesvědčením a podle smyslu programu o ičeného v 1. čís. tohoto listu.

J. Fr. Dobrovolný, člen redakce ČSD.

Hlavní název: **Na stráž**

Vydavatel: **Informačně osvětový odbor ministerstva vojensství**

Vydáváno v letech: **1919 - 1920**

Číslo ročníku: **1**

Číslo výtisku: **15**

Datum vydání čísla: **6.12.1919**

Identifikátor ISSN: **2223-0033**

Stránky: **[1], 2, 3, 4**